

Den udødelige Kivioqs æventyr

Citeret fra Knud Rasmussen "Fra Grønland til Stillehavet", Lindhardt & Ringhof – med tilladelse fra forlaget

Jeg havde levet sammen med Nâlungiaq og hendes Mand, „Mennesket”, i et halvt Aar, før hun en Aften, hvor vi holdt Skumring, gav mig denne Fremstilling. Hun var en udmærket Sagn-fortællerske, naar hun var oplagt og ikke skulde nødes; da kunde hendes Ord forme sig lette og naturlige, og alle de mange Mysterier, der slet ikke optog hende til daglig, kunde gribe hende og gøre hende veltalende.

Hendes Fortællinger her giver en Forestilling om, hvor spinkelt et Grundlag Tro behøver. Man siger, det er saaledes, og saa er det saaledes. Den samme Lettroenhed overfører man paa Sagnene; alt, hvad der skildres i dem, er virkelig sket engang, da al Ting paa Jorden var anderledes, end det nu er.

Under mit Ophold i Netsilikernes forskellige Lejre lykkedes det mig at nedskrive over 100 af deres Sagn. Et Særkende for dem alle er den dristige og frodige Fantasi, hvormed Billederne bygges op, og jeg blev aldrig træt af at beundre den simple Kraft, der strømmede fra deres Fortællinger.

Her er da et Par Stykker af dem, af hvilke det første, omend i en anden Version, ogsaa er kendt i Grønland.

Den udødelige Kivioqs æventyr

„Du har set Kivioq? Du maa have mødt ham paa din Rejse! Han har været i alle Lande, og der fortælles de mest vidunderlige Historier om hans Æventyr. Kivioq er en Inuk, et Menneske, en Eskimo ligesom jeg selv, men en Mand med mange Liv; han er fra de Tider, da Isen aldrig lagde sig paa Havet og Menneskene ikke kendte til Aandehulsfangst, fra de Tider, da man jagede Sæler fra Kajak, fra de Tider, da der ingen Taage var, da Landene aldrig forsvandt i Is, ja, fra de Tider, hvor Dyrene ofte forvandlede

sig til Mennesker, og da Ulvene endnu ikke forstod at løbe Rener op.“

Sæl-Drengen, der hævnede sin Fader, og Kivioq driver til Søs

Kivioqs Historie begynder vi her hos os med, at han drev til Søs i Kajak. Inuit havde dræbt en Tatalik, og Enken hævnede sin Mand ved sin Søns Hjælp.

Tutagdlit (Flertal af Tatalik) bor nede ved Kysten. Her ser man deres Telte, undertiden mange Telte i Række; det siges at være Mennesker, der ligner Sæler.

Tatalik-Enken var frugtsommelig, da hendes Mand blev dræbt. Hun fødte en Dreng, klædte ham i Skind af ufødt Sæl, syede dem lige ind til Kroppen paa ham og øvede ham i at holde Vejret. Hun stak hans Hoved ned i en Vandspand og holdt det nede, indtil han begyndte at ryste for at faa Vejret. Saaledes øvede hun ham op. Tilsidst kunde han holde Vejret saa længe, at man kunde se Solen flytte sig.

Da Moderen syntes, at Drengen var bleven dygtig nok, bar hun ham en Dag ned til Havet og lagde ham ud i Søen, idet hun sagde:

„Agdligartautailigdlutit pina anorisiorniarpunga: Pas paa, at de ikke rammer dig med deres Blæreharpuner! Jeg vil rejse en Storm. Mange Kajaker vil forfølge dig. Du skal dukke op tæt foran dem og forsvinde igen, naar de har set dig, og holde Vejret lang Tid ad Gangen. Naar I saa er kommen langt ud til Søs, skal jeg rejse en Storm, for at Mændene kan omkomme.”

Det var blikstille. Drengen svømmede ud og dukkede op foran Kajakerne, der var ude paa Fangst. Hver Gang han dukkede op, sagde han: „Natsianguvunga pu, inuvunga pu: Jeg er en Sælhvalp — puh, jeg er et Menneske, puh!“

„Nej, se der, den dumme Sælhvalp!” raabte Mændene i Kajakerne og begyndte at forfølge den; men hver Gang de kom den nær, dukkede Sælhvalpen ned, og saaledes kom de længere og længere til Havs. Og da saa endelig Kajakerne var langt fra Land og langt til Søs, brød en vaddig Storm løs. Forgæves søgte Mændene at kæmpe mod Bølgerne, men en efter en kæntrede de og druknede. Tilsidst var der kun Kivioq tilbage.

Saaledes hævnede Tatalik-Moderen sig, fordi Inuit havde dræbt hendes Mand. Og man fortæller, at fra hendes Dreng stammer alle Sælmennesker.

Kivioq besøger Troldkvinden Ivigtarssuaq, „den store Bi“

Men Kivioq blev forslaaet af Stormen og kom til et Land, han ikke kendte. Han saa et Hus og gik i Land — et stort Hus, der ikke lignede andre Huse, aabent foroven, uden Tag.

Forsigtigt lagde han sin Kajak i Strandkanten og ordnede den saaledes, at han lige kunde springe i den og flygte; saa gik han op til Huset. Der var intet Vindue, og han maatte klatre op paa Muren for at kigge ind. Saa lydløst som muligt klatrede han op, og se: Inde i Huset sad en gammel Troldkvinde og garvede et Menneskeskind; det var Troldkvinden „den store Bi“. Kivioq saa længe paa hende og ventede paa, at hun skulde se op, men det gjorde hun ikke. Saa lod han en Spytklat falde ned ved Siden af hende og skjulte sig.

„Den store Bi“ vilde se op, men hendes Øjenlaag var saa store, at de hang helt ud over Øjnene. Hun løftede Hovedet, og da hun intet saa, sagde hun:

„Igdlo kuserpangigkaluartoq, uvdlume kusilerpoq: Et Hus, der aldrig kendte til Tagdryp, har i Dag faaet Tagdryp.“

Og saa arbejdede hun videre igen paa at blødgøre det tørrede Menneskeskind. Atter lod Kivioq en Spytklat falde ned lige ved Siden af hende; men denne Gang saa „den store Bi“ slet ikke op, men greb blot sin Ulo og skar sine Øjenlaag bort, og se: Kivioq saa ind i et Par Øjne, der var saa frygtelige, at man kunde dø af dem. Nu fik hun Øje paa ham, skyndte sig ud af Huset og bad ham komme ind. Kivioq fulgte efter; hun syntes

meget gæstfri og tilbød at tørre hans Tøj. Kivioq gav hende sine vaade Klæder, og hun hængte dem op paa Tørrehækken, medens han krøb op paa Briksen. Straks derefter tog hun sin Ulo og gik ud for at hente Brænde til sin Gryde.

„Ej, ej,“ tænkte Kivioq, „det er nok en, som er sikker paa, at hun snart skal æde mig.“

Saa snart han var bleven ene i Huset, begyndte han at se sig omkring og undersøge det; og han saa, at der var fuldt af afgnavede Dødningehoveder inde under Briksen. Næppe havde han faaet Øje paa dem, før et af Hovederne begyndte at tale:

„Skynd dig, flygt din Vej! Ellers vil det gaa dig ganske paa samme Maade, som det er gaaet os.“

Kivioq sprang op fra Briksen, men kunde ikke faa fat paa sit Tøj. Hver Gang han greb efter det, smuttede Tørrehækken til Side, eller den hævede sig op, saa han ikke kunde naa det. Men Kivioq havde en Snespurv som Hjælpeaand, og da han kaldte paa den, kom den flyvende ind i Huset og fejede Tøjet ned paa Gulvet med sine Vinger. Saa løb han ud af Huset og slap vel ud paa Søen i sin Kajak. Men „den store Bi“ havde set ham flygte og forfulgte ham, og hun var saa ivrig i sin Forfølgelse, at hun løb helt ud i Vandet. Da hun saa, at hun ikke kunde fange ham, flænsede hun med sin store Ulo i en Granitklippe, og det var, som om hun skar i Kød.

„Uh, saaledes skulde jeg have flænset dig!“

Kivioq greb sin Harpun og harpunerede en stor Sten, der stak op af Vandet, saa at den knustes.

„Saaledes skulde jeg have harpuneret dig!“

Da „den store Bi“ saa, hvilke vældige Kræfter han havde, raabte hun:

„Vil du da være min Mand?“

„Nej!“ svarede Kivioq og roede bort, medens Troldkvinden rasede inde paa

Land til ingen Nytte. Tilsidst kastede hun sin Ulo efter ham. Den ramte ikke, men slog Smut i Vandskorpen og blev til Is, til en Isflage. Fra dette Stykke Is stammer al Havis, og Menneskene lærte siden Aandehulsfangst.

Før dette hændte, frøs Havet aldrig til.

De to Kæmpelarver

Men Kivioq roede uskadt bort, og han roede og roede, indtil han blev søvnig. Saa søgte han ind til Land for at faa Udkig; men næppe havde han forladt sin Kajak, før han fik Øje paa to vældige Agssinåluit, larvelignende Uhyrer, to Kæmpelarver, haarede over hele Kroppen, der kom løbende paa deres mange lodne Ben for at røve hans Kajak. Det var „den store Bi“s Hjælpeaander. Men Kivioq kom dem i Forkøbet, naaede sin Kajak og roede ud paa Havet, hvor de ikke kunde følge ham.

Kæmpemuslingen, der vilde klippe Kivioqs Kajak over

Videre roede Kivioq, og han blev ved med at ro ud over Havet og siden langs med Landene, og idet han passerer en Varde oppe paa Land, faar den pludselig Mæle og raaber ned til ham:

„Uviloqio tigunavåtit: Muslingen tager dig.“

Da fik Muslingen ogsaa Mæle og raabte: „Kuvdluroq savdluroq: Tommelfingeren lyver.“

Kivioq ser sig om og opdager nu en Kæmpemusling, der har aabnet sin Skal og er ved at klappe sammen om hans Kajak. Men han roede til af alle Kræfter og slap vel bort.

Ogsaa Kæmpemuslingen var en af „den store Bi“s Hjælpeaander; men Kivioq var selv saa stor en Aandemaner, at Varden havde faaet Mæle og havde advaret ham i Tide.

Kivioq besøger to Edderkoppekvinder i Menneskeham

Og videre roede Kivioq ud over aabne Have og langs med Land og kom til en Boplads, hvor han kun traf to Kvinder hjemme; deres Mænd var paa Fangst. Det var Edderkopper i Menneskeham. Kivioq blev hos Kvinderne og laa hos dem begge. Edderkopperne havde mange dejlige Perler, og da Kivioq brød op for at rejse videre, fratog han dem alle deres Perler. Saa mange havde de, at han fyldte baade sine Vanter og sine Renskindssko; og begge de to smaa Edderkoppekvinder græd.

Kivioq kommer til Sneppernes Land og bugseres sovende hjem

Og videre roede Kivioq, ud over aabne Have og langs med Land og kom til Sârfrats Land. Det var smaa Snepper i Menneskeham. De var dygtige Kajakroere, og Kivioq sagde til dem:

„Jeg har nu roet langt, langt ud over Have og langs med Land. Nu er jeg træt og søvnig, nu maa jeg sove; men jeg vil sove siddende i min Kajak, og saa skal I ro mig hjem, og først naar I faar mit gamle Land i Sigte, skal I vække mig.“

Snepperne roede saa bort med den sovende Kivioq, og først da de fik hans gamle Land i Sigte, vækkede de ham, og af Glæde brød Kivioq ud i høje Raab:

„Hui — hui — hui —!“ Det kalder man for Aviulaqilersoq, og det gav Genlyd i Fjældene rundt omkring.

Kivioqs gamle Fader og Moder sad uden for deres Telt og hørte det. De lyttede og spejdede ud over Havet, saaledes som de havde gjort hver Dag, siden han var bleven borte, og den gamle Fader sagde:

„Det ligner Kivioqs Glædeshyl, saaledes som han plejede at hvisle, naar han kom glad hjem med Fangst!“

Og Kivioq hvislede igen, denne Gang endnu stærkere end før, og da de Gamle nu genkendte deres Søn, blev de saa overvældede, at deres Hjerter holdt op at slaa, og de faldt begge om, dræbt af Glæde. Kivioq lagde til Land, og alle Kvinder kom ned til Stranden for at tage imod ham. Han genkendte blandt dem kun sin ene Kone, og han havde haft to Koner, da han blev forslaaet af Stormen; saa vidste han, at hun havde taget en anden Mand. Nu uddelte Kivioq de Perler, han havde taget fra de smaa Edderkoppekvinder, og alle Kvinder ved hans Boplads fik Perler, undtagen den af hans Koner, som havde taget en anden Mand; og da hun hørte, at alle de andre Kvinder havde faaet kostbare Perler i Gave, brast hun i Graad.

Kivioq tager en Ulvinde til Kone

Men Kivioq blev ikke længe ved sin gamle Boplads.

Hvor? Ja, det ved vi ikke bestemt, maaske i Retning af det fjerne Aivilik. Hans Slægt døde ud, og han tog atter ud paa Rejser. Man fortæller, at han kom til et Hus, hvor der boede to Kvinder, to store og stærke Kvinder, Moder og Datter. Det var Ulve i Menneskeham. Kivioq blev hos dem, og de fulgte med ham, naar han jagede Ren. Han lærte dem at forfølge Ren, og fra ham har alle Ulve siden lært at jage.

Den yngste af Kvinderne kunde følge Renerne og indhente dem. Den gamle Moder sakkede bagud og fik ingen Fangst. Saa tog Kivioq den unge Ulvinde til Kone og levede sammen med hende.

En Sommer boede de oppe ved en stor Indlandssø, og naar Renerne svømmede ude i Søen, jagede Kivioq dem fra Kajak, og naar han saa kom bugserende hjem med Ren, plejede hans unge Kone at komme ham i Møde, idet hun vadede et Stykke ud i Søen og her tog Renerne af Kajaken. Hun slængte dem hen over sin Hals og Skuldre, og saa stor og stærk var den unge Ulvinde, at hun aldrig skælvede i Knæene, selv under den tungeste Byrde.

Men den gamle Ulvinde blev misundelig paa sin Datter, og en Dag, da Kivioq jagede Ren fra Kajak, dræbte hun hende, flaaede hendes Hoved- og

Ansigtshud af og Huden af hendes Hænder, og alt det trak hun over sit gamle, rynkede Ansigt og sine knoklede Fingre, og saa gik hun Kivioq i Møde, saaledes som Datteren plejede at gøre. Men Kivioq genkendte straks den gamle Ulvinde, og da hun ikke vadede ud i Vandet, men blev staaende paa Bredden, raabte han til hende: »Hvorfor kommer du ikke ud i Vandet, saaledes som du plejer, og bærer min Fangst op til Huset?«

Da maatte den gamle Ulvinde trække sine Støvler af og vade ud, og Kivioq saa hendes tynde, rynkede Gammelkoneben med den slappe Hud, og da hun løftede en Ren op for at bære den ind, skjalv hun i Knæene og dinglede længe frem og tilbage, før hun kunde tage et Skridt.

Men Kivioq sørgede længe over Tabet af sin unge, stærke Kone og gik siden aldrig mere paa Jagt, og da han endelig en Dag drog ud, forlod han den gamle Ulvinde for stedse og rejste bort til andre Lande.

Kivioq tager en Ræv til Kone

Saa blev Kivioq alene og havde nu ikke nogen Kvinde til at hjælpe sig. I lang Tid maatte han selv gøre alt Kvindearbejde; men saa hændte det, at han fandt kogt Kød i sit Telt, naar han kom hjem, og han vidste ikke, hvem der kogte for ham. Det gentog sig og blev ved med at gentage sig, og tilsidst lod han en Dag, som om han efter Sædvane gik paa Jagt; men i Stedet for listede han sig hjem igen og gemte sig bag sit Hus. Fra sit Skjul saa han nu en lille Ræv komme luskende og smutte ind i Teltet. Et Øjeblik efter kom der en ung Kvinde ud med et Ræveskind i Haanden. Hun lagde Skindet fra sig og gik atter ind i Teltet. Kivioq listede sig uset hen og tog Skindet, men i det samme kom den unge Kvinde ud af Teltet og saa det. Hun blev meget ulykkelig og tryglede og bad om at faa sit Skind igen, men Kivioq sagde:

„Først naar du holder af mig og ikke længere tænker paa at forlade mig, skal du faa det igen.“

Saaledes fik Kivioq sig en Kone, og de levede lykkeligt sammen. Da Vinteren nærmede sig, fik Kivioq Bopladsfæller; det var en Han- og en Hunjærv i Menneskeham. Jærven syntes godt om hans Kone og foreslog, at

de skulde bytte Koner for en Nat, men det vilde Kivioq ikke; „for,“ sagde han, „min Kone er saa blufærdig og har saa let ved at blive flov.“ Men

Jærven blev ved med at trænge paa, indtil Kivioq tilsidst gik med til at bytte Koner. Forinden formanede han dog Jærven vel og sagde: „Du skal love mig at lukke saa tæt for din Snehytte, at der ikke er en eneste Aabning i Sneen!”

Dette lovede Jærven, og saa byttede de Koner for Natten. Jærven lukkede vel for Snehytten, men da de skulde til at lægge sig, blev Kivioqs Kone trængende og lod sit Vand i Sneen ved den ene Brikkeside.

„Uh, sikken en Stank af Ræv!” sagde Jærven, idet han glemte, at han havde lovet ikke at gøre hende flov.

Øjeblikkelig sprang Ræven ud paa Gulvet, greb sit Skind og smuttede ud igennem en lille Aabning, en lille bitte Sprække i den Sneblok, som lukkede Indgangshullet, og saa var hun borte med det samme.

Saa snart Kivioq hørte, at hans Kone var flygtet, satte han efter hende, idet han fulgte hendes Spor. Hver Gang hun havde ladet sit Vand i Sneen, slikkede han det op, og hver Gang han fandt hendes Ekskrementer, aad han dem. Saa højt elskede han sin Kone. Han fulgte Sporene, indtil de blev borte i en Husgang. Først nu opdagede han, at han var kommen til et Hus med mange Indgange. Han forsøgte paa at krybe ind, men i det samme kom der en lille Lemming ud, en Lemming i Menneskeham.

„Jeg skulde sige, at du skulde tage mig,” sagde den lille Lemming.

„Dig vil jeg ikke have, fordi du har saa let ved at faa Næseblod,” svarede Kivioq. Man siger, at Lemmingen faar Næseblod, blot man rører den paa Snuden. Saa gik Lemmingen ind, og en Hermelin kom ud.

„Jeg skulde sige, at du skulde tage mig,” sagde den lille Hermelin.

„Dig vil jeg ikke have, fordi du er saa smal om Livet,” sagde Kivioq. Saa kom der et lille Murmeldyr ud.

„Dig vil jeg ikke have, for du har saadan en kort Snude og saadan et stort Underliv,” sagde Kivioq. Saa kom der en Hare ud.

„Jeg skulde sige, at du skulde tage mig,” sagde Haren.

„Dig vil jeg ikke have, for der er saa langt imellem dine Øjne,” sagde Kivioq. Saa kom der en Jærv og efter Jærven en Ulvinde, og da Kivioq saa Ulvinden, betænkte han sig for første Gang et Øjeblik, før han svarede, for han kom til at tænke paa den Ulvinde, han havde været gift med; men saa sagde han alligevel: „Nej, dig vil jeg ikke have, du har saadan en lang Snude.”

Tilsidst kom den lille Lemming ud igen og sagde:

„Luk saa Øjnene og gaa baglæns ind.” Det gjorde Kivioq, og saaledes kom han ind i et Hus med en Mængde Rum, der var beboet af alle Slags

Dyr, alle i Menneskeham. Helt henne ved Husgangen under Vinduet havde Murmeldyrene deres Plads. Kivioq syntes, de saa saa søde ud, og han var lige ved at standse ved dem, men saa kom han til at tænke paa sin lille Kone og vilde gaa hen til hende. Men hun flyttede sig, saa snart han nærmede sig. Saa spyttede han paa det Sted, hvor hun sad, og saaledes fik han sin Kone igen.

Derefter blev han vel beværtet, og der blev holdt en stor Sangfest om Aftenen.

I gamle Dage optraadte Dyrene ofte i Menneskeham og antog da ganske Menneskers Vaner og Skikke. Det var et Dyrebo, Kivioq her var kommen ind i, saaledes som vi ser dem endnu, Rævehuller, Murmeldyrhuller med mange Indgange ned gennem Tuer, Lemmingbo og Ulvehuler. Naar Dyrene antog Menneskeham, blev alle Bo til Menneskehuse.

Kivioq maatte gaa baglæns ind med lukkede Øjne; for gik han paa almindelig Maade ind ad en saadan Husgang, var den straks bleven til et almindeligt Dyrebo.

Dyr i Menneskeham lever altid i fredeligt Samvær, selv om de ellers er Fjender. Her levede Ræven sammen med Lemmingen, skønt det er dens Yndlingsføde, Ulve sammen med Murmeldyr, skønt det er deres Lækkerbidsken. I Menneskeham driver de Jagt paa samme Maade som Menneskene, taler deres Sprog, har Aandemanere og holder store Fester og Sangkampe. Man husker endnu nogle af de Sange, der blev sunget til Ære for Kivioq.

Her er Ulvens Nidvise til Jærven:

*Og det er Jærven,
der ligner kluntet Landbjørn!*

*Dygtig kun til Plyndring af Menneskers Depoter, ofte udskældt.
Vredeværker!*

Og her er Jærvens Svarvise:

*Og det er Ulv,
den store Ulv,
der krør sig stolt som Jæger!*

*En Hare forfulgte den,
men naaede den ikke!*

Op over Fjældet undslap Haren, Det glemmer jeg aldrig!

Og her er Ravnens Sang til Maagen:

*Du skiddenhvide Maage, hvorhen er det,
du lader dig plumpe?*

Med mig kan du ikke maale dig, lad mig i Fred!

Hertil svarer Maagen:

*Naar Isen bryder op i Elvene,
tager jeg
mit Lakselyster,
og saa let det gaar at stange Laksen!*

Saaledes haanede Maagen Ravnene, fordi den ikke kan fange Laks; men Ravnene svarede:

*Hvor er du henne,
naar den stærke Kulde
kommer til den, der taaler at være ude? Skarn og Affald!
Intet umuligt
for den, som kan.*

Paa denne Nidvise havde Maagen intet Svar; thi den kan ikke taale Kulde, men forlader Landene, saa snart Isen lægger sig.

Saaledes blev der festet og sunget til Ære for Kivioq; men da Ædegildet var forbi, vendte han hjem til sit Hus sammen med sin Kone.

Kivioq overrasker Vildgæs i Menneskeham og tager en af dem til Kone

Engang kom Kivioq forbi en Sø, hvor der legede mange Kvinder. De var nøgne og løb leende om og badede; deres Tøj laa ved Bredden. Kivioq krøb uset hen til Kvindernes Klæder og udtog sig den Dragt, der var smukkeste syet; derefter rejste han sig op og gav sig til Kende. Kvinderne løb skrigende hen til Bredden, trak deres Klæder paa, blev til Vildgæs og fløj bort. Kun den ene Kvinde, hvis Klæder Kivioq havde taget, stod grædende tilbage og kunde ikke flygte.

„Vil du give mig mine Klæder tilbage?”

„Nej, jeg vil have dig til Kone,” sagde Kivioq, og saa førte han den unge Kvinde med sig hjem til sit Telt og levede sammen med hende. De fik to Sønner. Da Kvinden havde født sine Sønner, kom der Uro over hende. Hun lærte dem, at de aldrig maatte spise Kød, og hun førte dem ned til en Sø i

Nærheden af deres Telt og lod dem spise Sand, Smaasten og Græs.

„I skal spise Kød af de Rener, jeg dræber,” sagde Kivioq til sin Kone, men de gjorde det ikke.

Saa begyndte Kvinden at samle Fuglefjer sammen, og da hun havde nok, stak hun dem ind mellem Fingrene paa sine Drengene og hen over Arme og Skuldre og gjorde det samme ved sig selv. Saaledes forvandlede de sig til Vildgæs og fløj hen over en Sø, hvor Kivioq fiskede Laks. Her kredsede de hen over ham, og Moderen raabte:

»Nu rejser vi hjem til vor Slægt!« — og dermed fløj de.

Men Kivioq blev meget bedrøvet og gav sig til at søge efter dem. Han gik ind over Land i den Retning, hvor han havde set dem blive borte, og kom omsider til en Mand, der stod og huggede i et Stykke Drivved med en Økse. Det var Eqâtdlisoq, Manden, der laver Nutivdlit: Ørreder, der aldrig kommer ud i Havet. Han lavede dem af Drivtømmer; de Splinter, han huggede af, blev til Fisk og sprang ud i en lille Elv.

Han saa uhyggelig ud; man kunde se lige igennem ham fra Rumpen og ud gennem Munden. Da han saa Kivioq, raabte han:

„Fra hvilken Side nærmede du dig?“

„Forfra,“ svarede Kivioq.

Da Manden hørte det, blev han rolig, for han skammede sig, om nogen saa ham bagfra.

»Har du set en Gaas komme flyvende med to Gæslinger?«

Ja, det havde han, og han viste Retningen, men der laa et stort Vand imellem; Kivioq kunde ikke komme over.

„Du maa hjælpe mig,“ sagde Kivioq.

Saa kaldte Laksenes Fader paa en Iloq, en vældig Kæmpelaks, og den kom svømmende og lagde sig ind til Bredden af den store Sø.

„Du skal sætte dig hen ved Halefinnen og lukke Øjnene,“ sagde Manden.

Det gjorde Kivioq, og straks svømmede Laksen i den Retning, Vildgæssene var fløjet.

„Naar du kommer frem til grundt Vand og hører Laksens Bug skure mod Bunden, skal du springe af!“ raabte Manden.

Det suste for Ørerne og hamrede for Tindingerne, da Laksen pilsnart svømmede ud i Søen. Hvor længe det varede, vidste Kivioq ikke, han mistede næsten Bevidstheden; men da Fisken skælvende skurede mod Bunden, sprang han af og vadede i Land. Han vendte sig om og saa Kæmpelaksen svømme tilbage, saa Skummet stod om dens Hoved.

Saaledes kom Kivioq til Vildgæssenes Land, og han naaede frem til Bopladsen, hvor Gæssene levede i Menneskeham. Hans Sønner løb legende uden for et Telt. Da de saa deres Fader, løb de ham i Møde; men Kivioq gemte sig, og Drengene løb tilbage til Teltet og raabte:

„Fader er kommen, Fader er kommen!“ Men Moderen, der var bleven gift igen, svarede:

„Tro ikke, jeres Fader kan komme hertil; ham forlod vi i et andet Land langt, langt borte.”

Nu gav Kivioq sig til Kende, og den Mand, der havde giftet sig med hans Kone, blev saa forskrækket, at han glemte sin Værktøjspose og tumlede ud af Huset. Men hans Kone brast i Graad. Saaledes fik Kivioq sin Kone tilbage.

Kivioq lader sig begrave i en Kødgrav for at fange en Kødrøver, og en Landbjørn, der forfølger ham, drikker sig ihjel i en Elv og bliver til Taage

Ved en Boplads blev der stjaalet Kød, uden at man kunde forstaa, hvem Røveren var. Saa lod Kivioq sig begrave i en Kødgrav for at finde Røveren. Om Natten, da alle sov, væltedes Stenen fra Kødgraven, og en stor Mand, en Landbjørn i Menneskeham, greb Kivioq og trak ham frem. Kivioq lod, som om han var død og holdt sig ganske stiv, men havde dog nær skreget af Smerte, da Bjørnen stak Hul gennem hans Læber for at gøre sin Slæbeline fast. Saa slæbte Bjørnen ham hjemover til sit Hus, paa samme Maade som man slæber en Sæl. Naar det gjorde alt for ondt i Læberne, greb han fat i Smaakviste undervejs for at faa Bjørnen til at standse, og hver Gang de saa

standsede, undersøgte Bjørnen ham meget omhyggeligt for at se, om der skulde være Liv i ham. Men da holdt Kivioq sig stiv som en død og lod være med at trække Vejret, og saa opgav Bjørnen sin Mistanke og slæbte videre hjemover med sit Bytte. Kivioq blev trukket ind i Bjørnens Hus og lagt ud til Flænsning paa Gulvet; og der laa han saa og ventede paa, hvad der vilde ske. Landbjørnen havde en Kone og to Dreng. Han var saa træt af at slæbe paa Kivioq, at han straks lagde sig op paa Briksen og faldt i Søvn. Konen tog sin Ulo og vilde aabne Maven paa Kivioq; men i samme Øjeblik trak han Mellemgulvet til sig, og Konen, som troede at den døde Mand var frossen, stillede ham derfor op til Optøning henne ved Lampen, med Benene op og Hovedet ned, ganske som en Sæl. Derefter gik hun ud i Kogerummet i Husgangen for at slibe sin Ulo. Kivioq aabnede Øjnene en Smule for at se sig om i Huset, og det opdagede de to Dreng, der legede paa Gulvet, og de raabte øjeblikkelig: „Far, Far, han aabner Øjnene!” Men Faderen vaagnede ikke, han snakkede blot i Søvn:

„Lad ham bare aabne Øjnene! I Dag greb han Gang paa Gang fat i Pilekvistene undervejs.”

Dette sagde han halvt vaagen, halvt i Søvn; men Kivioq havde set nok til at opdage en Økse, sprang til, greb den og huggede den gamle Landbjørn i Hovedet, hvorpaa han styrtede ud af Husgangen. Drengene skreg, og Hunbjørnen greb efter ham, da han for forbi Kogerummet, men strejfede kun lige hans Pelsflig. Kivioq flygtede hjemover med Konen efter sig. Hun havde forvandlet sig til en rigtig Landbjørn og vandt snart ind paa ham. Kivioq var en stor Aandemaner, og han raabte:

„Lad en høj Aas vokse op bag mig!” Og straks voksede en Aas frem og sinkede Hunbjørnen; men det varede ikke længe, før hun var over den og atter begyndte at vinde ind paa ham.

„Lad et Fjæld vokse frem bag mig!” raabte Kivioq, og et Fjæld voksede op af Jorden bag ham og sinkede atter Bjørnen; men længe varede det ikke, før den kom til Syne oppe paa Toppen, og nu vandt den atter ind paa Flygtningen. Da den var ganske nær, raabte Kivioq:

„Lad en Elv vælde frem af Jorden bag mig, og lad der være tæt med Riskrat ved Bredden!” Og straks vældede der en Elv frem, og Riskrat skød op af Jorden og sinkede Bjørnen; men da den naaede frem til Elven, en stor, strid Elv, stod Kivioq ovre paa den anden Bred, og Bjørnen raabte til ham:

„Hvorledes kom du over?”

„Ved at suge og slikke den op!” svarede Kivioq, og straks begyndte Bjørnen at drikke Vandet. Elven var snart tømt, og den kom over; men saa meget Vand havde den drukket, at den faldt om ved Bredden og brast. Ud fra den steg hvide Dampe. Man siger, at det er fra den, Taagen stammer. Den Aas, som voksede op bag ham, er Højdedraget gennem Iluileq-Landet (Adelaide Peninsula), og i Nærheden af Lake Franklin siges Kugtåq at være, den nye Elv, der sprang frem af Jorden og reddede Kivioq.

Kivioq drager til de hvide Mænds Land

Siden, fortæller man, drog Kivioq til de hvide Mænds Land. Han havde begaaet et Drab blandt Folk i sin Hjemstavn og kom derfor ikke tilbage. Men de hvide Mænd gjorde ham til en stor Herre med mange Ejendele. Vi har hørt, at han skal eje fem Skibe, og undertiden besøger han Tununeq, Ponds Bayi Baffinsland.

Kivioq har haft mange Liv, men tærer nu endelig paa det sidste. Tidligere havde han det saaledes, at han, naar han havde sluttet et Liv, faldt i en søvnliggende Tilstand, og naar han vaagnede, begyndte han paa et nyt. Men han begyndte ikke helt forfra som ung; for hvert Liv blev hans Ansigt ældre og ældre, og nu skal han se fæl ud. Sidst han saas af Landsmænd, havde han nær skræmt dem ihjel blot ved sit Udseende. Han gaar derfor med Ansigtet tildækket; thi det er helt mørkt af Farve, mosgroet og stenet som et Fjæld.

Efter Kivioqs Rejse til de hvide Mænds Land ved vi intet mere at fortælle om ham. Kun har vi hørt, at han endnu lever, og at han, før, han slutter sit

sidste Liv, endnu en Gang igen vil se sin Hjemstavn.

Fortalt af Kuvdluitsoq, King Williams Land

Hvorledes Myggene blev til

En gammel Kone blev fundet blandt Lig. Hun var den eneste levende, alle hendes Bopladsfæller var døde.

„Har du spist Menneskekød?“

„Nej.“

„Hvad har du da levet af?“ „Lus.“

Men ingen troede hende. Saa slog man hende ihjel og aabnede hendes Mave. Den var fuld af Lus; men Lusene fik Vinger og fløj ud og blev til Myg.

Saaledes hævnede den gamle Kone sig paa Menneskene, der ikke vilde tro hende paa hendes Ord, og Myggene blev Menneskenes store Plage og drikker deres Blod om Sommeren paa varme Dage.

Fortalt af Manilaq, King Williams Land